

J. Pakuła, Orzeczenie podstawą do przyznania stypendium dla osób niepełnosprawnych [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 14 sierpnia 2023 r.
online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/stypendiumon>,
dostęp: 17 maja 2024 r.

Orzeczenie podstawą do przyznania stypendium dla osób niepełnosprawnych

Przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w zakresie dokumentów upoważniających do ubiegania się o stypendium dla osób niepełnosprawnych odsyłają do przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Orzeczenie ma również związek ze stypendium socjalnym oraz zapomogą.

Jacek Pakuła 14 sierpnia 2023

Zgodnie z **art. 89 PSWiN**, stypendium dla osób niepełnosprawnych może otrzymać student posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, 173 i 240).

Trzeba jednak pamiętać, że status osoby niepełnosprawnej ma związek nie tylko ze stypendium dla osób niepełnosprawnych, ale może mieć również przełożenie na stypendium socjalne, bowiem członkiem **rodziny studenta są dzieci niepełnosprawne**, bez względu na wiek, a także na zapomogę - niepełnosprawność studenta lub członka jego rodziny może mieć znaczenie dla oceny, czy wnioskodawca znajduje się w trudnej sytuacji życiowej.

Na tle powyższego przepisu należy wskazać na kilka kwestii istotnych przede wszystkim w procesie przyznawania stypendium dla osób niepełnosprawnych.

Po pierwsze, są trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny; umiarkowany oraz lekki. Oznacza to, że uczelnia może określić trzy stawki stypendiów, przypisane do ww. stopni. Nie jest to jednak niezbędne; raczej jako dobra praktyka, bowiem stopień niepełnosprawności oznacza różne potrzeby i mogłoby się wydawać, że większe koszty ponosi student ze stopniem znacznym, aniżeli student ze stopniem lekkim. Dlatego często wprowadzamy trzy różne kwoty stypendium uzależnione od stopnia niepełnosprawności.

Po drugie, ustawa PSWiN odwołuje się do: orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 1 ww. ustawy, niepełnosprawność ma być potwierdzona orzeczeniem:

- 1) o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności określonych w art. 3;
- 2) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów;
- 3) o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

Po trzecie, orzeczenia wydawane są przede wszystkim przez powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności; trzeba jednak pamiętać m.in. o orzeczeniu lekarza orzecznika ZUS (art. 5 ww. ustawy), a także o prawomocnym wyroku sądu ustalającego stopień niepełnosprawności.

Po czwarte, równoważność orzeczeń polega na przypasowaniu innych niż orzeczenie o stopniu niepełnosprawności do konkretnego stopnia. Itak, zgodnie z art. 5 ww. ustawy, orzeczenie o:

- całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone

na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

- niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- częściowej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 3, oraz celowości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 119 ust. 2 i 3 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Jest jeszcze art. 62 ww. ustawy, chociaż te orzeczenia nie są nader powszechne. Zgodnie z tym przepisem, orzeczenie o zaliczeniu do:

- I grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- II grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- III grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności;

natomiast osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za niepełnosprawne, z tym że:

- osoby, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, traktuje się jako zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- pozostałe osoby traktuje się jako zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Po piąte, orzeczenia wydawane są co do zasady na czas nieokreślony lub określony. Z tym drugim przypadkiem łączy się kwestia przyznawania stypendium. Wprawdzie aktualnie obowiązują przepisy przedłużające ważność takich orzeczeń i problem ten nie jest specjalnie widoczny. Chodzi bowiem o to, że zarówno przepisy art. 15h i art. 15zc ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, jak również art. 23 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw przedłużały ważność orzeczeń. Nie oznacza to jednak stan trwały i niezmienny. Należy się bowiem spodziewać, że z czasem, zwłaszcza w nowym roku akad. 2024/2025 powróci problem ważności orzeczeń. Czasami jest tak, że orzeczenie jest ważne do grudnia i niektóre uczelnie przyznają stypendium tylko do grudnia, jednocześnie informując studenta, że gdy doniesie nowe orzeczenie, potwierdzające niepełnosprawność to stypendium będzie przyznane. Drugi model polega na tym, że stypendium przyznawane jest na cały rok, z tym zastrzeżeniem, że w sytuacji, gdy orzeczenie traci ważność to student ma obowiązek przedłożenia w ciągu 3 miesięcy nowego orzeczenia, pod rygorem wszczęcia postępowania ukierunkowanego na pozbawienie uprawnienia do tego stypendium.

Po szóste, należy mieć na uwadze przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (dostępne w zakładce: [Biblioteka - Akty prawne](#)). Akt ten określa szczegółowe zasady wydawania orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność. Zwrócić uwagę należy na § 14 - odnoszący się do ustalania daty lub okresu powstania niepełnosprawności.

Po siódme, brak jest przepisów o uznawaniu orzeczeń organów innych państw, w ramach tzw. równoważności. Oznacza to, że podstawą do uznania statusu osoby niepełnosprawnej będą orzeczenia wydane na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, czyli polskie dokumenty, a nie dokumenty przetłumaczone na język polski.

Oferta webinarów dostępna jest na stronie [Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki](#) - w zakładce [Webinary](#).

Blog pt. Pomoc materialna dla studentów jest częścią zadania publicznego współfinansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki otrzymanych w 2023 r. w ramach konkursu „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.

